

Εἰς τὴν θῆαν αὐτῆς, ὁ Ἀλφόνσος ἀνωρθώθη φρίκης ἐκπέμφας κραυγὴν· ὁ ὀφθαλμὸς του ἔμεινεν ἀτενής, οἱ χαρὰκτῆρες τοῦ προσώπου του συνετραχύθησαν, καὶ ὡς κεραυνόβλητος ἐπὶ τῆς ἑδρας του ἐπανεπέσσε.

Τὸ βλέμμα τῆς ἀγνώστου ἐκαρφώθη στιγμαίς τινας ἐπ' αὐτοῦ· ἔπειτα τὸ μετέφερεν ἐπὶ τῆς Λουίζας, πλήρες μίσους καὶ πλήρες ὀργῆς. Τὰ ἡγανακτισμένα αὐτῆς χεῖλη ὑπηνέωξε πικρὸν μειδίαμα καὶ προύχωρσε βῆμα πρὸς τὸν Ἀλφόνσον.

— Μὴ' πλησιάζῃς! εἶπεν οὗτος μὲ φωνὴν πνιγμένην καὶ ὡς παράφρων· ποῖα εἶσαι λοιπὸν; Βλέπω ὄνειρον, καὶ σὺ εἶσαι φάντασμα; . .

— Ἡσύχασε, ἐπανελάθεν ἡ ξένη μὲ μειδίαμα βεβιασμένον· μὴ ὁ νοῦς σου παραφέρεται; Μήπως πιστεύῃς ὅτι οἱ νεκροὶ ἐπανερχονται ἀπὸ τὸν τάφον;

— Καὶ ἡ φωνὴ ἡ ἰδίᾳ! . . ἐφέλλισεν ὁ Ἀλφόνσος μετὰ φόβου παγεροῦ.

— Ναί, δὲν εἶναι ἀλλήθεια; καὶ ἡ φωνὴ ἡ ἰδίᾳ . . καὶ τὸ πρόσωπον τὸ αὐτὸ . . ἀλλὰ δὲν θέλεις νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃς, διότι αὐτὸ θὰ ἐστενωχώρῃ τοὺς νέους σου ἔρωτας . . Ἦ τὴν εἶχες λησμονήσῃ ἐντελῶς, τὴν γυναῖκα ταύτην, ἣτις σοῦ ἐμφανίζεται ἤδη ὡς συνειδὸτος ἔλεγχος! . . Ἦσῃν ἀνάγκη εἶχες ὥστε ἡ ἄβυσσος νὰ μὴν ἀναρρίψῃ τὰ θύματα τῆς! Νέα ἔνωσις, νέα εὐτυχία, καὶ ἐκ τῆς ἀναμνήσεως λοιπὸν τῆς Ὀλγας τί ἔμεινε; τίποτε! τίποτε! . .

— Ἡ Ὀλγα! ἡ Ὀλγα! ἐπανελάθεν ἡ Λουίζα μὲ φωνὴν σπαρκακτικήν.

Ἡ Ὀλγα ἐστράφη πρὸς αὐτήν· τὸ βλέμμα τῆς ἔλαμπεν· εἶχεν ἐκδικηθῇ. Ὁ Ἀλφόνσος ἀπολιθωμένος, ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ ἄρνος. Ἡ Λουίζα ἔκλειεν. Ἡ Λουίζα προσώχθει.

(ἀκολουθεῖ.)

Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ.

Δύο σπουδασταὶ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βαρσοβίας διέδαινον ἡμέραν τινὰ ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς καλουμένης Προάστειον τῆς Κορκωβίας, ἐνθαυπάρχει ὁ ἀνδριάς τοῦ βασιλέως Σιγισμόνδου, ἀνδριάς οὗ ἡ κορυφὴ ὑψοῦται ὑπὲρ ἄνω τῆς πρωτευούσης τῆς Πολωνίας, τὸ δὲ βῆθρον περικυκλοῦται ὑπὸ ἀλύσεως, οὕτως εἰπὴν, πωλητηρίων, αἵτινες πωλοῦσιν ὀπίρας, γλυκύσματα καὶ παντοίωσις ἰδῶν πράγματα. Οἱ δύο μὲς σπουδασταὶ σταματήσαντες ἐκεῖ ἐθεώρουν παράδοξόν τινα διαβάτην, προσελκύσαντα τὴν προσοχὴν αὐτῶν διὰ τῆς ἐκτάκτου φυσιογνωμίας τοῦ βαδίσματος καὶ τῆς ἐνδυμασίας του. Ἐφαίνετο οὗτος ἔχων πενηνταχονταετὴ ἡ ἐξηκονταετὴ ἡλικίαν, τὰ δὲ μαῦρα μέλανα αὐτοῦ ἐνδύματα, ὅλως κατατετριμμένα, ἐπεκάλυπτον σῶμα κατεξηραμένον ὑπὸ κόπων καὶ ὁδῶν· εὐρὺς πέτασος κατεστίαζε τὸ ρυτιδωμένον αὐτοῦ πρόσωπον· τὸ βᾶδισμά του πλέον ἢ κατεσπευσμένον ὑ-

παδείκνυνεν ὅτι δὲν ἦτο ποσῶς κύριος τῶν ὁρῶν του. Καὶ ὅμως ἡ ζωηρότης του παρίστα μίαν παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἰσχνότητα τοῦ σώματος του. Διευθύνετο καὶ οὗτος πρὸς τὸν ἀνδριάντα· ἐκεῖ ἵσταται, ἀγοράζει ταμᾶχιον ἄρτου ἀντὶ ἐνὸς σκούδου, κατατρώγει ἐν μέρος αὐτοῦ καὶ κρύψας τὸ ἐπίλοιπον ἐντὸς τοῦ θυλακίου του, ἐπαναλαμβάνει τὴν ὁδόν του, διευθυνόμενος πρὸς τὸ ἀνέκτορον τοῦ στρατηγοῦ Ζικοντζεκ, ὅστις κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, διεῖπεν ἐν τῇ Πολωνίᾳ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐξουσίαν.

— Γνωρίζεις τὸν παρᾶξενον τοῦτον; ἠρώτησεν ὁ εἰς τῶν φοιτητῶν τὸν σύνδοδόν του.

— Ὁχι, δὲν τὸν γνωρίζω· ἀλλ' ἐκ τῆς μισαρᾶς του ἐνδυμασίας, ἐκ τοῦ καταξήρου ἀναστήματός του καὶ τῆς ὀφώδους φυσιογνωμίας του, εἰκάζω ὅτι δὲν ἀπατῶμαι ἐκλαμβάνων αὐτὸν ὡς τινα ὁδηγὸν ἐπιταφίων πομπῶν.

— Δὲν ἐπέτυχες, φίλτατέ μου· αὐτὸς εἶναι ὁ τῶν Στανίσλαος Στάζικ.

— Στάζικ! ἐπανελάθεν μετ' ἐπιφωνήσεως ὁ σπουδαστής, θεωρῶν ἐκπληκτικότερον τὸν εἰσερχόμενον ἐντὸς τῆς ἀνεκτόρων τοῦ ἀντιβασιλέως μισαρὸν ἐκείνον ἄνθρωπον. Καὶ πῶς; ἐξηκολούθησεν, ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ τρέγων πεζῶς ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ὁ ἀγοράζων καὶ τρώγων πενιχρότατα ἐν ταμᾶχιον ἄρτου, εἶναι ἰσχυρὸς, εἶναι πλούσιος!

— Ναί, ναί, εἶναι ὁ Στανίσλαος Στάζικ, ἐπαναλέγει ὁ ἕτερος· ἡδύνασο δὲ ποτε νὰ πιστεύσῃς ὅτι ὑπὸ τὸ εὐτελὲς τοῦτο ἐξωτερικὸν ἐγκρυπτεται εἰς τῶν τῶν μείζονα ἀπολαυόντων ἐπιβροχήν ὑπουργῶν μας, εἰς τῶν ἐνδοξωτέρων σοφῶν τῆς Εὐρώπης;

Καὶ ὅντως ὁ προσελκύσας ἐπὶ τοσοῦτον τὰ βλέμματα τῶν διὰ τῆς παραδοξότητος τῆς ἐνδυμασίας του καὶ τοῦ βαδίσματός του ἦτο αὐτὸς ὁ Στάζικ, ὑπουργὸς τοῦ Κράτους, πρόεδρος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἱππότης διαφόρων ταγμάτων, συγγραφεὺς ἄξιος παντὸς λόγου, τόσῳ μὲν ἕνεκα τῆς πολυμαθείας του, ὅσῳ δὲ καὶ ἕνεκα τῶν πατριωτικῶν του αἰσθημάτων.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ὁποίου τοσοῦτον ἀντέκειτο πρὸς τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ περιωπὴν, ὁ τοσοῦτον ἰσχυρὸς ὅσον κατὰ τὸ φαινόμενον ἐδεικνύετο καταφρονητέος, καὶ τοσοῦτον πλούσιος ὅσον ἐφαίνετο πτωχὸς, ἄπασαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν ὤφειλεν εἰς μόνον ἑαυτὸν, ἦτοι εἰς τὰ ἔργα του καὶ τὴν μεγαλοφυίαν του. Γεννηθεὶς παρ' ἀπόρων γονέων, ἀφῆκε τὴν Πολωνίαν ὅπως ἀντλήσῃ, ἐκ τῶν ξένων σχολείων, τὰ φῶτα ὅσα ἐν τῇ ἰδίᾳ του πατρίδι ν' ἀποκτήσῃ ἡδυνάτει. Διήλθεν ἔτη τινὰ εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Λειψίας καὶ Γοτίγγης, ἐξηκολούθησε τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ διδασκαλεῖον τῆς Γαλλίας ὑπὸ τοῦ καθηγητῆς Βρισῶνα καὶ Δομπεντῶνα, ἀπῆλυσεν τῆς φιλίας τοῦ Βουφφῶνος, ἐπεσκέφθη τὰς Ἀλπείας καὶ τὰς Ἀπέννινες, καὶ ἐπέστρεψε τέλος εἰς τὴν

πατρίδα του, ὅπως διαδόσῃ ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῆς τὸν καρπὸν τῶν μακρῶν αὐτοῦ σπουδῶν καὶ πολυμύ-
χων του ἀνακαλύψεων.

Οὕτω δὲ συγκεντρῶν ἑν ἐαυτῷ πολλὰς γνώ-
σεις, φῶσει ἐργατικῆς καὶ ἐνεκα τῆς σφρόνους αὐ-
τοῦ διαγωγῆς παρὰ πάντων τιμώμενος, προσε-
κλήθη παρὰ τινοὺς τῶν πλουσιωτέρων τῆς Πολυ-
νίας μεγιστάνων, ὅπως διευθύνῃ τοῦ τέκνου του
τὴν ἐκπαίδευσιν. Μετ' οὐ πολὺ, καὶ αὐτὴ ἡ Κυβέρ-
νησις ἐσπευσε νὰ ὠφελήσῃ ἐκ τῶν προτερημάτων
του, καὶ οὕτως ὁ Σταζίκ, βαθμηδὸν προήχθη εἰς
τὰς πρώτας αὐτῆς λειτουργίας καὶ τὰ ὑψηλότερα
ἀξιώματα. Ἡ οἰκονομία αὐ-
τοῦ ἐτέρου τὸν κατέστησε
πλούσιον. Πεντακόσιοι δοῦλοι ἐκαλλιεργοῦν τὰς
γῆρας του, ἡ δὲ κινήτῃ του περιουσία τὸ πλεῖστον
ἐκ κεφαλαίων ἐν τῇ τροπέῃ κατατεθειμένων συγ-
γερμένων, δὲν ἦτο κατωτέρα τῆς ἀκινήτου.

Ὅταν τις ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οὓς τάττομεν ἐν
τῇ σειρᾷ τοῦ λαοῦ, ὑψοῦται ὑπὲρ ἄνω τοῦ ὄχλου,
ἀδιαφόρως τῶν αἰ-
ρημάτων καὶ χρησι-
μῶν νὰ μὴν ἐπιστῇ κατ'
αὐτοῦ τὴν κακολο-
γίαν καὶ τὸ μῖσος; Ἡ μετριοφροσύνη ἐκδικεῖται
ἀείποτε παρὰ τῆς συκοφαντίας. Ὡστε, ποσῶς δὲν
εἶναι παράδοξον τὸ νὰ εὔρῃ ὁ Σταζίκ ἅμα φθίσας
εἰς τοσούτης ἐξουσίας περιωπὴν, ἀπείρου τοὺς ἐχ-
θρούς. Τὴν περιουσίαν του ἀπέδιδον εἰς τὰς ῥα-
διογραφίας, τὴν ἀνύψωσιν του εἰς τὸ αὐλόδουλον,
τὰς ἀγαθοεργίας του αὐτὰς, εἰς τὴν κενοδοξίαν του.
Ἀλλ' ὅ,τι ἐδίδεν ὑπόστασιν τινα ἀληθείας εἰς τοὺς
κακοβούλους τούτους θορύβους, ἦτο κυρίως τὸ ἐκ-
τακτον τοῦ τρόπου του καὶ ἡ ἀκατανόητος του
φιλαργυρία. Ἀληθὲς ὅτι ἐποίει κολοσιὰς δωρή-
σεις ὑπὲρ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς πατρίδος του,
ἀλλ' ὁ λαὸς ἠδύνατο ποτὲ νὰ πιστεύῃ ὅτι αὐτὰ
προήρχοντο ἐξ ἐλευθεριότητος ἀκαριφνοῦς, ὅταν ἔ-
βλεπε τὰ εὐτελῆ αὐτοῦ ἐνδύματα, τὴν πλέον ἢ
ποταπὴν τροφὴν του καὶ τὴν πλέον ἢ μετρίαν κα-
τοικίαν του;

Ἐκ τούτου δὲ, ὅτε διέβαινε τὰς ὁδοὺς τῆς
Βαρσοβίας, ὄλων τὰ βλέμματα ἐστρέφοντο εἰς τὴν
ἐνδοξὸν αὐτὸν φιλαργυρον, πάντες τὸν ἐδείκνυνον
διὰ τοῦ δακτύλου, αἱ δὲ μοσχομάγκαι (gamins)
ὠρόντο ἐκκέντρων τοῦ ἐκατομμυριοῦχοι τοῦ πεζῶς
βαδίζοντος, ἀντὶ νὰ ὠχῇται ἐπ' ἀμάξης καὶ ν' ἀ-
κολουθῇται παρ' ὑπηρετῶν.

Κατὰ συνέπειαν, καὶ πέραν τῶν σπουδαστῶν
οὓς ἀνεφέραμεν, εἶχε σχηματισθῇ κύκλος τις ἀν-
θρώπων μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν εἰς εὐγενῆς
καὶ εἰς ἱερεῖς· πάντες περικτήρουν τὸν ὑπουργόν,
καὶ ἕκαστος τὸ ἐπ' αὐτῷ προσέθετον ἀνὰ ἕνα περι-
παικτικὸν λόγον.

— Δι' ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ἀνεφώνησεν ὁ λευκομύστακος εὐγενῆς, τοῦ
ὁποίου ἡ ἐνδυμασία ἀνεκάλει τὴν ἐποχὴν τοῦ Βα-
σιλέως Σιγισμούνδου, τίς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ
ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ὁ ὑπουργὸς τοῦ Κράτους;
Ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ τρόπος μεθ'

οὗ πρέπει νὰ παρίστανται τῆς γηραιᾶς ἡμῶν πο-
λιτείας οἱ λειτουργοί. Ὅταν ἄλλοτε ὁ πρωθυπουργ-
γὸς διήρχετο τὴν πρωτεύουσαν, συνοδία ἱππέων
προηγείτο καὶ εἴπετο αὐτῷ, στρατιῶται δὲ διέ-
λυον τὰ σχηματιζόμενα κατὰ τὴν διόδον του
πλήθη. Ἦδη, τί σέβας ὀφείλει τις πρὸς ἕνα φι-
λαργυρον, φοβούμενον ν' ἀγοράσῃ μίαν ἀμαξάν,
καὶ τρώγοντα ἐν μέσῳ τῶν ὁδῶν τεμάχιον ἄρτου
ὡς ἤθελε κάμει εἰς ῥακενδύτης, ἀνευ στέγης καὶ
ἀσύλου;

— Κατασχύνει τὸ ἱερτικὸν ἡμῶν σῶμα, προσ-
έλασεν ὁ ἱερεὺς· ἔγινε μοναχὸς, καὶ οὐδέποτε φάι-
νεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἡ καρδία του εἶναι ἐπίσης
σκληρὰ, ὡς τὸ κιβώτιον· ἐνθα περιέχονται οἱ θη-
σαυροὶ τοῦ· ὁ πτωχὸς δύναται ν' ἀποθάνῃ ἐκ τῆς
πείνης, ἀλλ' αὐτὸς θέλει τῷ ἀρνηθῇ τὴν ἐλεημο-
σύνην καὶ βοήθειαν.

— Δέκα ἤδη ἔτη φορεῖ τὸ αὐτὸ ἐνδύμα, προσ-
έθηκεν ἑτερός τις.

— Κάθεται κατὰ γῆς, ὅπως μὴ φθείρῃ τὴν
καθέκλαν του, ὑπέλαβεν ἄλλος, καὶ οὕτως ἕκαστος
ἐπεδύρυνε τὴν κατηγορίαν, ἅπαντες δὲ ἐμυκτή-
ριζον.

Νεανίας τις φοιτῆτῃς τοῦ πολυτεχνικοῦ σχο-
λείου ἠκροάζετο ἐπίσης ἐν σιγῇ ταύτης τὰς κατα-
σπραττούσας τὴν καρδίαν του κατηγορίας· ὑπέ-
φερε προφανῶς, ἀλλ' ἐντοσούτῳ ἐσιώπα· ἀλλ' ὅτε
πλέον ἡ κακοβουλία ἐφθασεν εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς,
μὴ δυνάμενος ν' ἀναστῇ τῆς καρδίας του
τὴν ὀρμὴν, ἐστράφη πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ

— Ὅφείλεις νὰ θυμῆς μετὰ πλείονος σεβα-
σμοῦ, τῷ λέγει, περὶ ἐνὸς ἀνθρώπου διακεκρι-
μένου ἐπὶ τῇ ἐλευθεριότητι αὐτοῦ. Μὰς εἶναι ὁ-
λως ἀδιάφορον τίνι ἐνδύεται καὶ τίνι τρώγει τρό-
πῳ, ἀπὸ τὴν εὐγενεστέραν τῆς περιουσίας αὐτοῦ
ποιεῖ χρῆσιν.

— Καὶ τί ἔκαμεν; ἠρώτησεν ὁ ἱερεὺς.

— Ἡ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐστρεφετο οἰ-
κήματος διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς καὶ αἱ πρόσο-
δοί τῆς εἶναι ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἐνοικίαν καταλ-
λήλου. Τίς τῇ προσέφερεν ἐν μεγαλοπρεπέστατον
ἀνάκτορον; δὲν εἶναι ὁ Σταζίκ;

— Ναι, ναι, εἶναι ὁ Σταζίκ, διότι εἶναι τοσοῦ-
τον ἀπληστος ἐπαίων ὅσον καὶ χρυσίου. Ἡ φιλο-
δοξία ὑπερένικησε τὴν φιλαργυρίαν, διότι ἐγνώρι-
ζε κάλλιστα, ὅτι ἐκθαμβοὶ οἱ ἐφημερ δογῶνται ἡ-
θελον τὸν θεοποιήσαι.

— Ἡ Πολωνία ἀριθμεῖ ὡς πρώτην τῆς δόξης
τὸν σοφὸν ἐκείνον τὸν ἀποκαλύψαντα τὸν νόμον
τοῦ πλανητικοῦ συστήματος. Τίς δὲ ὕψωσεν αὐτῷ
μυσσωλεῖον ἄξιον τῆς φήμης του; τίς εἶναι ὁ
πλούσιος ἐκεῖνος, ὅστις ἐπροκάλεσε τὴν γραφίδα
τοῦ Κανόβα ὅπως δεικνύσῃ τὴν μνήμην τοῦ Κο-
περνίκου;

— Ναι, αὐτὸς ὁ ἴδιος Σταζίκ, ἐπανελάβετο ὁ ἱε-
ρεὺς· ἀλλὰ, νῆς μου φίλε, ἡ χριστιανικὴ ἐλεημο-
σύνη δὲν ἔχει χρεῖαν νὰ λάμπῃ διὰ τοῦ θορύβου

τοῦ κόσμου καὶ ὑπὸ τὴν λάμπριν τοῦ ἡλίου. Θέλεις νὰ γνωρίσῃς ἓνα ἄνθρωπον; εἰσδύσον ἐντὸς αὐτοῦ καὶ κατερεύνησον τὴν ἐσωτερικὴν του ζωὴν. Τὸν ὑπερόπτην τοῦτον φιλάργυρον, τὸν γνωρίζω ἄριστα. . . τὸν γνωρίζω ὡς ἐκ τῶν βιβλίων, ἃ ἐδημοσίευσεν· οἱ ἄθλιοι χωρικοὶ γεάζουν ὑπ' αὐτὸν, καὶ εἰς τὰς ἐκτεταμένας αὐτοῦ γαίτας, καταθλίβει πεντακοσίους δυστυχεῖς δούλους· ἀποσρέφεται τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς εὐχαριστήσεις τῆς εὐγενείας, ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ παραδεδομένος εἰς τὰς ἡδονάς, πορεύεται κρυφίως εἰς τὸ θέατρον. Διὰ νὰ μὲ πισύσῃς, πορεύθητι καὶ σὺ εἰς τὸ θέατρον, ἐκλεξέ τὴν εὐτελεστέραν θέσιν, ἥ μείνων εἰς γωνίαν πινὰ ἐν μέσῳ τῆς κατωτέρας τάξεως τῶν θεατῶν, ἐκεῖ θὰ εὕρῃς βεβαιότατα καὶ τὸν Στάζικ. Ἐκτὸς τούτου, ὕπαγε ἅμα τῇ πρώτῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, θέλεις εὕρει μίαν δυστυχῇ καὶ ὀλοφυρομένην γυναῖκα, καὶ ἓνα πλούσιον ψυχρὸν, ἄκαμπτον, καὶ ἀπωθούμενον αὐτήν· ὁ πολυχρήματος θὰ εἶναι ὁ Στάζικ, ἡ δὲ καταπεφρονημένη γυνὴ, θὰ εἶναι ἡ ἀδελφὴ του. Λοιπὸν, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις προσφέρει ἀνάκτορα καὶ ἀνεγείρει ἀνδριάντας ὅπως τύχη ἀνευφημιῶν, ὦρεϊλε μᾶλλον ν' ἀποξηράνῃ τὰ δάκρυα τῶν χωρικῶν, οὓς καταπιέζει, καὶ τῆς οἰκογενείας, ἣν ἐγκαταλείπει.

Ὁ νεανίας ἠθέλησε ν' ἀπαντήσῃ, ἀλλ' οὐδεὶς τὸν ἤκουε. Λυπούμενος ὅθεν καὶ θρηνῶν ἀπεμακρύνθη κλονισθεὶς, ἃς τὸ ὁμολογῶμεν, ἐν τῇ πεποιθήσει αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν ἀγαθὴν ἰδέαν, ἣν εἶχεν περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἦτον καὶ εὐεργέτης του.

Τὸ ἐσπέρας δὲ, θέλων νὰ πληροφορηθῇ ἐὰν οἱ λόγοι οὓς ἤκουσεν εἶχοντο ἀληθείας, ἀπῆλθεν εἰς τὸ θέατρον· κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ἐπρόκειτο νὰ παρασταθῇ ὁ *Φιλάργγρος*. Ὁ Ζολκλόσκη, ἡθοποιὸς τὰ μάλιστα παρὰ τοῦ λαοῦ τῆς Βαρσβίας ἀγαπώμενος, ἐμελλε νὰ μεταφέρῃ ἐπὶ τῆς Πολωνικῆς σκηνῆς μίαν τῶν ὠραιότερων τοῦ Μολιέρου κωμωδιῶν. Τὸ πλῆθος ἦτο τοσοῦτον ὥστε διεκωλύετο ἡ εἰσὸς τῆς αἰθούσης, πολλῶ δὲ δυσχερέστερον ἦτο τὸ νὰ εἰσδύσῃ τις πρὸς τὸ ὑπερῶον, τοῦ ὁποῦ αἱ θέσεις εἶναι προωρισμέναι διὰ τοὺς ἔχοντας μικρότατα τὰ θυλάκια (κίττινες εἶναι καὶ ἄπειροι), καὶ διὰ τοὺς Ἰουδαίους ἀνεξαίρετως, εἰς οὓς μάλιστα ἡ μισαλλοδοξία ἀπερίγει τὴν πρὸς τὰ θεωρεῖα καὶ πρὸς τὴν πλατεῖαν εἰσόδον. Ὁ νέος μας σπουδαστὴς ἀπεράσισε νὰ διαχωρήσῃ τὸ πλῆθος καὶ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ· εἰσδύσας ἐντὸς τῆς αἰθούσης, φθάνει μέγχι τοῦ ὑπερώου· ἀλλὰ μάτην οἱ ὀφθαλμοὶ του ζητοῦν τὸν ἄνθρωπον ὃν ἡ κοινὴ γνώμη καταδικάζει ἀντὶ, ὡς οὗτος ἤθελε, νὰ τὸν θαυμάζῃ, οὔτε τὸν εὕρει, οὔτε δύναται νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ. Τότε ἡ καρδία του σκιρτᾷ ἐκ χαρᾶς, ἀλλὰ δυστυχῶς ὀλίγον διαρκεῖς. Τὸ παραπέτασμα ὑψοῦται, χεῖμαρρος ἐπιροτήσεων χαιρετᾷ τὸν ὑποκριτὴν, ὅστις παρίστα τὴν ἐνδυμασίαν, τὰ σχήματα καὶ τὸ βάδισμα, τὸν Στάζικ. Ὁ νεανίας ἀγωνιᾷ,

ἡ δὲ θλίψις του αὐξάνει ἐπὶ πλέον, ὅποτε τὴ ἐκ περιτριμμάτων συνιστάμενον ἐκεῖνο κοινὸν γρόφε-ται πρὸς τινα ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον καταθάρρυνε διὰ τῶν συριγμῶν καὶ μυκτηρισμῶν του. Ὁ δημοσίως περιυβριζόμενος οὗτος ἄνθρωπος ἦτον ὁ Στάζικ. Τὸ δὲ πλῆθος, ἀναγνωρίζει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὑποκριτοῦ τὸν φιλάργυρον, καὶ ἀνευρίσκει τὸ θῆμα του ἐν τῷ προσώπῳ ἐκείνῳ ὅπερ ἐχρησίμευσεν ὡς ἀρχαίτυπον. Ὁ Στάζικ ἁμῶς ἀντιτάξας τὴν κατερικωτέραν γαλήνην εἰς τὰ σπασμῶδη τοῦ κοινοῦ κινήματα, ἔμεινεν ἀδιάφορος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ θεάματος.

Τὴν ἐπαύριον, ὁ μαθητὴς ἐπορεύθη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ εὐεργέτου του, ἐκεῖ δὲ, συναπαντᾷ μίαν κλαίουσαν καὶ καταρωμένην τοῦ ἀπανθρώπου ἀδελφοῦ τῆς γυναίκας. Τοῦτο τὸν ἐξέπληξε καὶ καταθλίψεν τὴν καρδίαν του, τῷ ἐνέπνευσε μίαν ἀκλόνητον ἀπόφασιν. Σημειώτεον ὅτι αὐτὸς ὁ Στάζικ τὸν εἶχεν εἰσάξει εἰς τὸ σχολεῖον τῶν τεχνῶν, αὐτὸς τῷ προσέφερε τὰ μέσα νὰ ἐξακολουθῇ τὰς σπουδὰς του· ὁ νεανίας ὅμως εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ἀπωθήσῃ τὰ δῶρα ταῦτα, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ δέχεται εὐεργεσίας ἀνθρώπου μὴ συγκινουμένου ἀπὸ τὰ δάκρυα τῆς ἀδελφῆς του.

Ὁ σοφὸς ὑπουργὸς θεωρῶν εἰσελθόντα τὸν εὐνοούμενόν του σπουδαστήν, δὲν διέκοψε ποσῶς τὴν ἐργασίαν του, ἀλλὰ γράφων τῷ λέγει: Εἴσαι σὺ, Ἀδόλφε, τί θέλεις; Μήπως ἔχεις χρεῖαν βιβλίων; λάβε τα ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν μου. Μήπως σὲ λείπουν ἐργαλεῖς; ἀγόρασέ τα εἰς λογαριασμόν μου. Μήπως τὸ ποσὸν ὃ σὲ χορηγῶ εἶναι ἀνεπαρκές πρὸς τὰς ἀνάγκας σου; σὲ τὸ αὐξάνω κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου. Ομίλησον καὶ εἰς φίλον, καὶ εἰς πατέρα σου.

— Ἀπεναντίας, ἦλθον νὰ σὰς εὐχαριστήσω διὰ τὰς πολλὰς εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ σὰς προσθέσω ὅτι πραιτούμαι διὰ παντὸς ἀπ' αὐτῶν.

— Ἐγίνες πλούσιος;

— Ὁχι, εἰμαι, ὡς ἤμην πτωχός.

— Τὸ δὲ σχολεῖον τῶν τεχνῶν;

— Τὸ ἐγκαταλείπω.

— Ἀδύνατον! ἀνεκράξεν ὁ Στάζικ ἐξιστάμενος καὶ ζητῶν νὰ εἰσδύσῃ εἰς τοὺς στοχασμοὺς τοῦ νεανίου. Σὺ ὁ ἰκανώτερος τῶν σπουδαστῶν μας, ἡ ἐλπίς τῶν μηχανικῶν μας. . . μὰ τὴν ζωὴν μου, τοῦτο δὲν θὰ γίνῃ ποτέ!

Ματαίως ὁ νεανίας προσπαθῶν ν' ἀποκρύψῃ αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν, διότι ἐκ τῆς ἐπιμονῆς του, ὁ σοφὸς ὑπουργὸς ἐδυνήθη νὰ κατανοήσῃ τὴν εὐγενὴ τέλος ἐκείνην αἰτίαν, ἥτις ἐπενήργει ἐπὶ τοῦ προστατευομένου του.

— Θέλετε ἐγὼ προσθέτῃ οὗτος, νὰ μὲ κάμετε καλὸν, δι' ἐξόδων τῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐργαζομένων δούλων σας καὶ τῆς πασχούσης οἰκογενείας σας.

Ὁ Στάζικ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρύψῃ τὴν μεγίστην του συγκίνησιν, ἡ κεφαλὴ του ἐκάμθη, ἐκ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐπιπτον κρουνοὶ δακρύων. Μα-

τά τινες δὲ σιωπῇ· στιγμὰς, σφίγγας τὴν χεῖρα τοῦ μαθητοῦ, τῷ εἶπεν μετὰ περιπαθείας.

— Φίλε νεανία, προσπάθει καὶ πρόσεχε μὴ κρίνης τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν, εἰ μὴ μετὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς τῶν. Δὲν ὑπάρχει ἀρετὴ μὴ καταμολυνθεῖσα ὑπὸ τινος ἐλαττώματος, ἀλλ' ἐπίσης, οὔτε συκοφαντία τὴν ὁποῖαν ὁ χρόνος νὰ μὴ φθάσῃ νὰ διασκεδάσῃ. Ἡ διαγωγή μου ἀληθὲς ὅτι εἶναι δι' ἐσὲ αἰνιγμα, αἰνιγμα ὅμως τοῦ ὁποίου ἀδυνατῶ νὰ σοὶ δώσω τὴν λύσιν, διότι ἡ λύσις αὕτη εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς μου.

Βλέπων ὅμως ὅτι ὁ νεανίας ἐπέμενεν ἀκλόνητος ἐν τῇ ἀποφάσει του, τῷ προσέθεσε, — Κράτει καὶ ἀρίθμει τὸ ἀργύριον τὸ ὁποῖον σοὶ χορηγῶ· θεωρεῖ το ὡς δάνειον, καὶ ὅτε διὰ τῶν σπουδῶν καὶ τῆς ἐργασίας θέλεις καταστῇ καὶ σὺ πλούσιος, ἀπὸδος αὐτὸ εἰς τινα ἱκανὸν νέον, ἐν ἀνάγκαις εὐρισκόμενον, ὅσον δ' ἀφορᾷ ἐμὲ, ἀνάμεινε τὸν θάνατόν μου, ὅπως δυνήθῃς νὰ δικάσῃς τὴν ζωὴν μου.

Ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη ὁ Στανίσλαος Στάζικ ἐπέτρεπεν εἰς τὴν συκοφαντίαν ν' ἀμαυρόνῃ ὅλας τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὰς πράξεις· ἀλλ' ἐγνώριζεν ὅτι ἔσεται ποτ' ἡμῶν καθ' ὃ ὁλόκληρος ἡ Πολωνία θέλει τῷ ἀπονεύμει δικαιοσύνην, θέτουσα αὐτὸν ἐν κεφαλίδι τῶν ἐλευθεριωτέρων καὶ τῶν μᾶλλον εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πατρίδος ἀρωσιωμένων ἀνδρῶν.

Τὴν 20 Ἰανουαρίου 1826, τριάκοντα χιλιάδες χωρικῶν κατοίκων δακρυροούντων προσέδραμον περὶ τὴν νεκρικὴν αὐτοῦ κλίνην καὶ διένειμαν ὡς φυλακτήρια τὰ τεμάχια τοῦ καλύπτοντος τὸ φέρετρόν του ὑφάσματος.

Στρατὸς ὁλόκληρος ἤθελε θεωρηθῇ ἀνίσχυρος, ὅπως διαλύσῃ τὸ ἄπειρον ἐκείνο πλῆθος, τὸν λαὸν τῆς Βαρσβίας, προσφέροντα τὴν λατρείαν του πρὸς τὸν ἐνδοξον τοῦτον ἄνδρα. Ἡ διαθήκη του ἐπεξήγησε τὴν διαγωγὴν του, δοῦσα τὴν λύσιν τῆς φιλαργυρίας του καὶ τῆς περιουσίας του. Ναί, ἔλεγεν ἐν αὐτῇ, ἀληθὲς ὅτι ἐπέβαλλον ἐπ' ἐμὲ σκληρὰς στερήσεις, ἀλλ' ἐπραττον οὕτω, διότι πτωχὸς ὢν, δι' αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ μέσου ἡδυνάμην ν' ἀποκτήσω περιουσίαν, ἀλλὰ περιουσίαν ὅμως ἣν ἤπασαν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, προώριζον ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πατρίδος μου.

Τὰς ἀπεράντους δὲ κατέχευε γαίης διένειμεν εἰς 500 χωρικοὺς, τοὺς δὲ δούλους του ἐκήρυξεν ἄπαντας ἐλευθέρους, καὶ κατέστησεν ἰδιοκτήτας. Ἰδρύσατο σχολεῖον, παρ' ᾧ ἐδιδάσκοντο οἱ νέοι διαφόρους τέχνας. Εἰσήγαγε μεγάλας βελτιώσεις εἰς τὴν μικρὰν πολιτείαν, ἣν αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐθεμελίωσε καὶ προῆξε κατὰ συγκατάθεσιν τοῦ αὐτοκοοράτορος Ἀλεξάνδρου.

Ἀφῆκε κεφάλαιόν τι ἀποταταμιευμένον πρὸς βοήθειαν παντὸς χωρικοῦ καταστρεφόμενου ὑπὸ ἐκτάκτου συμβάντος. Ἐπέβαλε μετωικωτάτων τινα φόρον ἐπὶ τῶν ἀπελευθερωθέντων δούλων, προωριζόμενον πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν γειτόνων οὔτινας

ἦσαν καταδεδικασμένοι (ὡς καὶ ἐκεῖνοι) εἰς τὴν δουλείαν καὶ τὰς ἀγγαρείας.

Ἀφοῦ τοιοιτοτρόπῳ ἐξησφάλισε τὴν τύχην τῶν χωρικῶν του, ὁ αἰείμνηστος Στάζικ προσέφερεν ἐξακοσίαις χιλιάδας φλωρίων πρὸς ἀνέγερσιν ἐνὸς ἰδιάζοντος νοσοκομείου, πρὸς δὲ ἐκληροδότησε μεγάλας ποσότητας πρὸς εὐκολίαν καὶ βοήθειαν τῆς φιλοπόνου νεολαίας.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀδελφὴν του, τῇ ἀφῆκεν τὴν αὐτὴν πρόσδον ἣν κατεῖχεν καὶ ζώντος τοῦ ἀδελφοῦτης· διότι ἡ γυνὴ αὕτη ἠγνόει παντάπασι τὴν ἀξίαν τοῦ ἀργυρίου, καὶ ἐσπατάλει ἀδιακρίτως πᾶν ὅ,τι ἀπῆλαυνεν ἐκ τῆς ἀγαθοεργίας αὐτοῦ.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ Στανίλαος Στάζικ ὑπῆρξε τὸ θῦμα καὶ ὁ μάρτυς τῆς συκοφαντίας, ἀπὸ τοῦ θανάτου του ὅμως πενταχόσια οἰκογένηται ἀποκτήσασαι εὐδαιμονίαν καὶ ἐλευθερίαν, καθεκάστην ὑψύσιν εὐγνώμονα καὶ ἐκτίδω φωνὴν πρὸς δικαίωσιν τῆς μνήμης τοῦ ἐνδόξου φιλαργύρου.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Ἰωάννης Κ. Γ.

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Μέρος Α'.

(Συνέχεια, ὅρα φυλλάδιον 8.)

—ο—

Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες γίνονται τοιοῦτοι, διότι ἔχουν μπετέρας μεγάλης ἀνατροφῆς, πολλῶν προτερημάτων· ὅλοι οἱ μικροί, ὅλοι οἱ κακοὶ γοι γίνονται τοιοῦτοι, διότι ἠτύχησαν, νὰ ἔχουν κακὰς καὶ διεφθαρμένους μπετέρας, καὶ ἀποροῦμεν πῶς οἱ νομοθέται δὲν φροντίζουν νὰ καταπαύσωσι τὴν μικρότητα, τὰς κακουργίας τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τοῦ ὡς εἴρηται μέσου, ἀλλὰ νομοθετοῦν τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ διὰ τὰς κοινωνικὰς κακίας του, τῶν ὁποίων αἵτιοι εἶναι αὐτοὶ οἱ νομοθέται, ἕνεκα τῆς ἀβουλίας των· ἀποροῦμεν διατὶ δὲν ἐσκέφθησαν, ὅτι ὡς τιμωρεῖται ἡ κακία, οὕτω νὰ βραβεύηται καὶ ἡ ἀρετὴ, ἀποροῦμεν τέλος πῶς δὲν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν νομοθετοῦντες, ὅτι ἡ κακία, ὡς ἀπεδείχθη, δὲν καταπαύεται διὰ τῆς τιμωρίας, ἀλλὰ διὰ τῆς ριζηδὸν ἐξαλείψεως αὐτῆς, διὰ θεσπισμάτων σοφῶν, ἀπαθῶν καὶ ἐμφορῶν, διὰ τῆς ἐπιβλέψεως εἰς αὐτὴν τὴν οἰκιακὴν ζωὴν, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς γενικῆς ἀρίστης ἀνατροφῆς τοῦ γυναικείου φύλου. Ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν ψεγόντων τὰς γυναικας ὡς ἀνικάνους εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρετάς, ὁ μὲν Πλάτῳ (ὁ Ἀγγλος) νομίζει ὅτι αἱ γυναικες εἶναι πολὺ ἀπαλαί, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ διαφυλάξωσιν εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν τὰς ἐντυπώσεις τῶν ἀντικειμένων ἐπὶ πολλῷ, εἶναι